

SMJERNICE ZA NABAVU KNJIŽNE I NEKNJIŽNE GRAĐE U GRADSKOJ KNJIŽNICI I ČITAONICI „MLADEN KERSTNER“ LUDBREG

UVOD

Zadaća je Smjernica za nabavu knjižnične građe koje donosi Gradska knjižnica i čitaonica „Mladen Kerstner“ Ludbreg utvrditi nabavnu politiku te osigurati da se kroz plansku i sustavnu nabavu, sukladno procjenama vrijednosti građe i korisničkim zahtjevima, korisnicima omogući ponuda aktualnih tema i naslova na različitim medijima i formatima, za sve dobne i socio-profesionalne skupine korisnika za potrebe kulturnog uzdizanja, informiranja, obrazovanja, znanstveno-istraživačkog rada, cjeloživotnog učenja i stjecanje informacijske pismenosti, zaposlenja, rekreacije i uživanja u životu uopće.

Smjernice za nabavu knjižnične građe pomagalo su knjižničarima u: oblikovanju fonda, smještaju knjižnične građe, čuvanju i zaštiti knjižnične građe, izlučivanju i otpisu knjižnične građe.

1. Polazišta

Gradska knjižnica i čitaonica "Mladen Kerstner" Ludbreg prema broju stanovnika područja grada Ludbrega (9.672), svrstava se u narodne knjižnice VII tipa, među knjižnice koje pokrivaju područje od 3.000-10.000 stanovnika. (*Standardi za narodne knjižnice, N.N. 103/2021, čl. 6*)

Gradska knjižnica i čitaonica „Mladen Kerstner“ Ludbreg **narodna** je knjižnica, koja obavlja funkciju **gradske knjižnice**.

U svom radu Knjižnica je usmjerena na **osiguravanje ravnopravnog pristupa znanju, informacijama i kulturnim sadržajima najširem krugu građana** za potrebe obrazovanja, stručnog i znanstvenog rada, cjeloživotnog učenja, informiranja, odlučivanja i slobodnog vremena.

Fokus je na poticanju čitanja i pismenosti na tradicionalnim i suvremenim medijima, cjeloživotnom učenju djece, mladih i odraslih, korištenju suvremenom informacijsko-komunikacijskom tehnologijom, socijalnoj inkluziji ranjivih skupina građana i stvaranju adekvatnih prostornih i kadrovskih preduvjeta za društveno slojevitu knjižnicu 21. stoljeća. Informacijski, knjižnično-animacijski, kulturni i pedagoški rad s članovima i korisnicima Knjižnice odvija se u **Dječjem odjelu, Odjelu za odrasle i Odjelu stručne studijske literature i čitaonice**.

2. Knjižnični fond Knjižnice i čitaonice "Mladen Kerstner" Ludbreg

Knjižnični fond Knjižnice i čitaonice "Mladen Kerstner" Ludbreg obuhvaća knjižničnu građu za sve dobne i socio-profesionalne korisničke skupine, a formira se na osnovi Standarda za narodne knjižnice u RH, prema profilu i zahtjevima postojećih i potencijalnih korisnika.

2.1. Knjižnična građa

Knjižničnu građu narodne knjižnice, u skladu s člankom 7. Zakona o knjižnicama, čini svaki jezični, slikovni ili zvučni dokument na lako prenosivom materijalu ili elektronički čitljivom obliku informacijskoga, umjetničkog, znanstvenog ili stručnog sadržaja, proizveden u više primjeraka i namijenjen javnosti, kao i rukopisi, a što sve knjižnica drži u svojem knjižničnom fondu i stavlja na raspolaganje korisnicima.

Knjižničnom građom narodne knjižnice smatraju se i igre, igračke i sl. ako su dio knjižničnog fonda.

2.2. Standardi nabave knjižnične građe

Kao narodna knjižnica sa funkcijom gradske knjižnice, Knjižnica i čitaonica "Mladen Kerstner" Ludbreg mora imati fond od najmanje 3 knjige po stanovniku grada, kako bi zadovoljila zahtjeve svojih korisnika.

Knjižni fond narodne knjižnice treba imati 65% beletristike, 35% stručne i, znanstvene i popularno znanstvene literature, od koje najmanje 1% čini referentna građa. U odnosu na dobnu strukturu korisnika, ukupan fond narodne knjižnice treba sadržavati najmanje 25 % knjižne građe za djecu i mlade. (*Standardi za narodne knjižnice, Narodne novine 103/2021, Članak 19.*)

2.3. Izgradnja knjižničkog fonda i nabavna politika

Izgradnja knjižničkog fonda dinamičan je proces koji se sastoji od stalnog priljeva nove građe, ali i od stalnog izlučivanja i otpisa neaktualne (zastarjele, uništene, otuđene ili oštećene). Nabava nove građe, kao i otpis neaktualne, temelji se na stručnim procjenama, a u skladu s važećim zakonima i propisima (*Standardi za narodne knjižnice u RH, NN 103/2021., Pravilnik o reviziji i otpisu knjižničke građe, NN 21/02.*)

Nabavna politika Gradske knjižnice i čitaonice "Mladen Kerstner" Ludbreg u skladu je s preporukama sljedećih dokumenata: UNESCO-a Manifesta za narodne knjižnice, Kopenhaške deklaracije o važnosti narodnih knjižnica u informacijskom društvu, Izjave IFLA-ine Komisije za slobodu izražavanja i slobodan pristup informacijama *Knjižnice i intelektualna sloboda*, IFLA-inih smjernica za razvoj službi i usluga u narodnim knjižnicama¹ te Zakona o knjižnicama (NN 105/97, NN 104/00) i Standarda za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (NN 58/99.)¹ *IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. I* uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin; [s engleskog prevela Irena Kranjec; stručna redakcija prijevoda Aleksandra Horvat]. – 2. hrvatsko izd., (prema 2. izmijenjenom izd. izvornika). Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. – 131. str.; 24 cm. (Povremena izdanja Hrvatskog knjižničarskog društva. Novi niz; knj. 20). ISBN 978-953-6001-75-0

Gradska knjižnica i čitaonica „Mladen Kerstner“ Ludbreg uz zavičajnu zbirku, formirat će i druge zbirke u skladu s raspoloživim prostorom i potrebama korisnika. Zbirke nastoje odgovoriti na stvarne obrazovne i kulturne potrebe lokalne zajednice, razvijati različite oblike pismenosti te promicati čitanje, osobito kod djece i mladih. U nabavi građe i oblikovanju zbirki nastoje se također predvidjeti potencijalne potrebe korisnika.

3. Nabava knjižničke građe

3.1. Građa koja se nabavlja:

- knjige (lijepa književnost za djecu, mlade i odrasle, uključujući lektiru za osnovnu i srednje škole, edukativne i zabavne slikovnice, referentna građa i priručnici)
- strip
- periodika (novine i časopisi)
- e-knjige
- audiovizualna građa (CD, DVD i dr.)
- elektronički izvori u fizičkom obliku (CD-ROM i dr.)
- pristupi on-line bazama podataka
- digitalizirani sadržaji zavičajne i baštinske tematike iz različitih područja
- atlasi, zemljopisne karte, planovi, vodiči, katalozi
- razglednice, fotografije, grafičke mape
- igračke i društvene igre

3.2. Jezici

Knjižnica nabavlja građu na hrvatskom jeziku kao i na stranim jezicima, za koje postoji ili se predviđa interes korisnika.

3.3. Načini nabave knjižničke građe:

- kupnja, otkup Ministarstva kulture Republike Hrvatske, dar, vlastita izdanja, razmjena

3.4. Temelji za kupnju knjižničke građe:

- pregled oglednih primjeraka građe
- odabir iz tiskanih i elektroničkih kataloških ponuda
- prijedlozi korisnika

-praćenje nakladničke ponude putem interneta i objava u tisku

3.5. Kriteriji za nabavu knjižnične građe

Osnovni kriteriji u nabavi knjižnične građe su:

- kriterij vrijednosti (obilježja samih djela)
- kriterij potražnje (prema potrebama korisnika)

Posebni kriteriji:

- ugled autora i nakladnika
- interes korisnika
- prikladnost formata za korištenje u knjižnici
- prikladnost predmeta, stila, jezika i razine čitanja za ciljane korisnike
- jasnoća, točnost i logičnost predstavljanja
- stupanj novosti informacija
- način obrade teme
- kvaliteta prijevoda
- fizičke i tehničke karakteristike (uvez, kvaliteta papira, dimenzije i sl.)
- opremljenost djela bibliografskim podacima, kazalima i predgovorima
- relevantnost za korisnike zajednice
- veze s postojećim zbirkama
- pozornost i ocjene kritičara, recenzenata i javnosti
- financije (cijena pojedinog primjerka i raspoložive mogućnosti)
- učestalost korištenja zbirki
- relevantnost prema nastavnom i drugim obrazovnim programima

4. Vrednovanje knjižničnog fonda

Knjižnične se zbirke neprestano procjenjuju i vrednuju u skladu sa zadaćama knjižnice i potrebama korisnika. Vrednovanje knjižničnog fonda važan je dio nabavne politike. Njime se nastoji poboljšati nabavu i ispraviti nedostatke postojećih zbirki.

4.1. Metode vrednovanja uspješnosti izgradnje zbirki

- usporedba statističkih podataka nabave u određenom vremenskom razdoblju sa Standardima za narodne knjižnice
- usporedba prinovljenih knjiga s listama uspješnica, nakladničkim katalozima, katalozima drugih knjižnica sličnoga tipa
- analiziranje odnosa utrošenih sredstava i količine nabavljene građe
- analiza ispunjenih i neispunjenih zahtjeva korisnika

5. Izlučivanje i otpis knjižnične građe

Knjižnica redovito pročišćuje svoj fond, izlučuje građu i otpisuje po kriteriju zastarjelosti, dotrajalosti i uništenosti prema Pravilniku o reviziji i otpisu knjižnične građe (članak 46. stavka 2. Zakona o knjižnicama, «Narodne novine» br. 105/97, 5/98 i 104/00).

6. Pristup građi

Sva knjižnična građa načelno je dostupna svim korisnicima. Građa iz zatvorenog spremišta dostavlja se korisnicima na njihov zahtjev. Osoblje Gradske knjižnice i čitaonice "Mladen Kerstner" Ludbreg osigurava pomoć korisnicima pri izboru i traženju potrebne građe. Knjižnica sudjeluje u međuknjižničnoj posudbi. Pristupom internetu osigurava se dostupnost elektroničkih izvora te se omogućuje pristup određenim online bazama.

7. Zaključne napomene

Ovim se smjernicama potvrđuje da Knjižnica i čitaonica "Mladen Kerstner" Ludbreg nabavlja građu iz svih područja, bez obzira na vjersku, političku, spolnu ili drugu tematiku.

Smjernice nabavne politike preispituju se i prema potrebi ažuriraju budući da se postavke na kojima se temelje s vremenom mijenjaju.

8. Popis priloga

Prilog 1. Smjernice za nabavu knjižnične građe u Odjelu za odrasle

Prilog 2. Smjernice za nabavu knjižnične građe u Dječjem odjelu

Prilog 3. Smjernice za nabavu knjižnične građe u Odjelu stručne studijske literature i čitaonice

Smjernice za nabavu knjižnične građe prihvaćene su na sastanku zaposlenika Gradske knjižnice i čitaonice „Mladen Kerstner“, koji je održan 30.12.2021.

SMJERNICE ZA NABAVU KNJIŽNIČNE GRAĐE

Prilog 1.

SMJERNICE ZA NABAVU KNJIŽNIČNE GRAĐE U ODJELU ZA ODRASLE KORISNIKE

Vrsta i količina građe koja se nabavlja

1. KNJIŽNA GRAĐA

1.1. lijepa književnost

-1 primjerak proznih naslova,

-1 primjerak poezije,

-1-5 primjeraka lektirnih naslova za srednje škole – za sve razrede svih usmjerenja ovisno o potrebama

- 1 primjerak stripa

- 1 primjerak priručnika - enciklopedije, rječnici, leksikoni itd.

- 1 primjerak knjiga na stranim jezicima - 1 primjerak

- 1 primjerak stručno-popularne literature

2. NEKNJIŽNA GRAĐA (audio-vizualna i elektronička građa)

DVD igrani i dokumentarni filmovi - 1 primjerak

zvučna knjige na CD-ima za slijepo i slabovidne osobe - 1 primjerak

zvučne knjige na CD-ima - Čitajmo na drugačiji način - 1 primjerak

3. E- KNJIGE Odabir naslova i konačna odluka o količini građe koja će se nabaviti, uz uvažavanje pisanih smjernica, donosi se na temelju procjene stanja na tržištu komercijalne e-knjige, želja i potreba korisnika, raspoloživih sredstava i dogovora s kolegama.

SMJERNICE ZA NABAVU KNJIŽNIČNE GRAĐE

Prilog 2.

SMJERNICE ZA NABAVU KNJIŽNIČNE GRAĐE NA DJEČJEM ODJELU

Vrsta i količina građe koja se nabavlja

1. KNJIŽNA GRAĐA

- slikovnice, knjige za djecu, knjige za mlade: 1 primjerak, ovisno o kvaliteti sadržaja i potrebama
- 1-5 primjeraka lektirnih naslova za osnovne škole – za sve razrede ovisno o potrebama
- Strip: 1 primjerak
- popularno-stručni naslovi za djecu i mlade – 1 primjerak
- priručno-referentna zbirka - enciklopedije, rječnici, leksikoni i sl. - 1 primjerak
- knjige za djecu i mlade na stranim jezicima - 1 primjerak
- stručne knjige i priručnici za roditelje, odgajatelje, učitelje - 1 primjerak
- knjige i priručnici za pomoć u disleksiji - 1 primjerak
- časopisi za djecu i mlade - 1 primjerak po naslovu
- časopisi i novine za učitelje i odgajatelje – 1 primjerak po naslovu

2. NEKNJIŽNA GRAĐA (audio-vizualna, elektronička građa i ostala građa)

AUDIOVIZUALNA GRAĐA

- DVD igrani, obrazovni, dokumentarni i animirani filmovi za djecu i mlade - 1 primjerak
- zvučne knjige na CD-ima za slijepe i slabovidne osobe - 1 primjerak
- zvučne knjige na CD-ima - 1 primjerak
- glazbeni CD-i - pjesme i priče namijenjene djeci i mladima - 1 primjerak

ELEKTRONIČKA GRAĐA

- enciklopedije, rječnici, leksikoni i i sl. u elektroničkom obliku - 1 primjerak
- enciklopedije i PC igre namijenjene djeci i mladima - 1 primjerak
- kompjutorski programi kao pomoć u učenju slova i brojeva – 1 primjerak, ovisno o kvaliteti sadržaja

IGRAČKE

- igračke za djecu predškolskog uzrasta koje potiču maštu, kreativnost, stvaralaštvo te potiču djecu na igru i druženje – 1 primjerak

SMJERNICE ZA NABAVU KNJIŽNIČNE GRAĐE

Prilog 3.

SMJERNICE ZA NABAVU KNJIŽNIČNE GRAĐE NA ODJELU STRUČNE STUDIJSKE LITERATURE I ČITAONICE

Vrsta i količina građe koja se nabavlja

1. KNJIŽNA GRAĐA

- stručne i znanstvene knjige 1 primjerk
- priručnici, enciklopedije, rječnici, leksikoni itd. 1 primjerak
- Zavičajna zbirka - 1 primjerak
- zbirka knjižničarske literature - 1 primjerak
- časopisi - 1 primjerak

2. NEKNJIŽNA GRAĐA (audio-vizualna, elektronička i ostala građa)

- Zavičajna zbirka - sva neknjižna građa - 1 primjerak
- glazbena zbirka (CD-i) - 1 primjerak
- elektronička građa (CD-ROM) - 1 primjerak
- razglednice, fotografije - 1 primjerak
- grafičke mape - 1 primjerak
- plakati - 1 primjerak
- efemerna građa (pozivnice, kalendari, leci, brošure, bookmarkeri...) - 1 primjerak